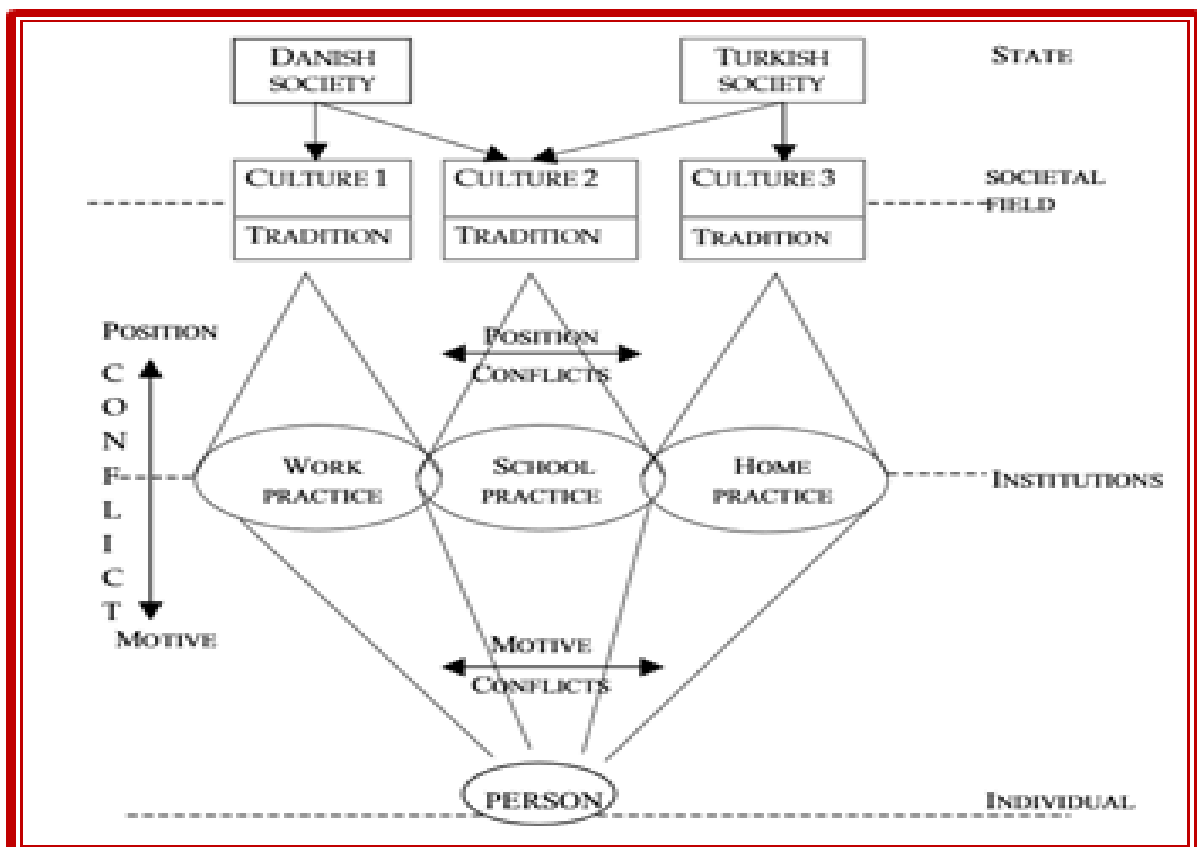

10 december 2019

Hoe kunnen leerkrachten met ouders samenwerken aan opvoeding? Deze vraag staat centraal in het promotieonderzoek van Mirjam Stroetinga. De komende maanden deelt zij regelmatig wetenschappelijke inzichten, die ze tegenkomt tijdens haar onderzoek en de praktijk van samenwerken met ouders in het basisonderwijs nog niet bereiken. Dit is de tweede blog. Deze keer schrijft ze over een kerstborrel op een basisschool en welke (communicatie)verschillen er ontstaan tussen ouders met diverse achtergronden en culturen.

Wil je de blog delen? Graag! Meer info: m.stroetinga@hsmarnix.nl

Model van de relaties tussen praktijken, waardeposities en motieven van M. Hedegaard (2005, p.189)

Verloren tussen school en thuis

“De grote instroom van kinderen van hoogopgeleide witte ouders in de kleuterklassen overviel ons eigenlijk nogal.” Aan het woord is de schoolleider van een middelgrote basisschool, gelegen in een flink forenzendorp onder de rook van Utrecht. Hij vertelt hoe de onderbouw binnen enkele jaren van kleur verschoot, door nieuwbouwprojecten in de wijk. In de weken rond kerst wordt sindsdien extra voelbaar hoe moeilijk werelden samen te brengen zijn, die cultureel sterk van elkaar verschillen. De schoolleider schetst de situatie treffend: “We organiseren elk jaar een kerstborrel voor ouders. Dan zie je de witte ouders met een glas glühwein met elkaar kletsen, terwijl de allochtone ouders op hun

mobieltjes staren. Wij krijgen de afstand tussen de culturen niet doorbroken.” Een gemeenschap vormen rondom leerlingen, hoe belangrijk ook, is niet altijd eenvoudig.

Deens onderzoek

Marianne Hedegaard, een onderzoekster uit Denemarken, deed in 2005 onderzoek op een middelbare school met veel Turkse kinderen. Ze wilde graag meer te weten komen over het contact tussen ouders en leerkrachten op een school waar de Deense en Turkse wereld bijeenkomen én over wat dit betekende voor de leerlingen. Ze interviewde dan ook de leerlingen zelf en stuitte op schrijnende verhalen. Opvallend genoeg gingen de meeste van deze verhalen over de basisschooltijd van deze VO leerlingen.

Als contact ontbreekt

Een jongen vertelde dat hij uit een streng islamitisch gezin kwam, waardoor hij aan bepaalde activiteiten op school niet mee mocht doen van thuis. Er was geen contact tussen zijn ouders en school, dus hij was het zelf die dit aan de leerkracht moest vertellen. Het leverde hem een verscheurd gevoel op: in de ene wereld werden totaal andere eisen aan hem gesteld dan in de andere wereld en begrip van de ene wereld voor de andere wereld ontbrak volledig. De leerling vertelde de onderzoekster hoe hij vereenzaamd was, zich had afgesloten van zijn medeleerlingen.

In hetzelfde onderzoek werd een meisje geïnterviewd dat, net als deze jongen, opgroeide in de twee sterk van elkaar verschillende werelden van thuis en school. Haar verhaal lijkt op dat van de jongen, met dat verschil dat het haar lukte om in beide werelden een weg te vinden. Zij nam als het ware twee verschillende identiteiten aan, was in de streng islamitische thuisomgeving een heel ander meisje dan op school.

Waardering voor het andere

Hedegaard legt uit dat deze strategie van het aannemen van verschillende identiteiten voor kinderen prima kan werken. Maar dan moet er wel over en weer kennis van en waardering voor de andere wereld zijn, ofwel voor de *'conflicting value position'* van de ander. De leerkracht moet dan snappen dat de thuiswereld bepaalde eisen aan deze leerling stelt die kunnen conflicteren met de schoolpraktijk, en daar niet afwijzend tegenover staan. En ouders moeten erkennen dat op school eisen aan het kind worden gesteld die soms haaks staan op de waarden die zij thuis belangrijk vinden, en dat ok vinden.

Om dat te kunnen als leerkracht en als ouder, is ontmoeting nodig, stelt Hedegaard. Pas als ouders en leerkracht kennis nemen van elkaars overtuigingen, zich waardierend kunnen opstellen jegens de conflicterende waarden, voelt het kind toestemming om in beide werelden een weg te vinden. Het belang van ontmoeting, over culturele verschillen heen, is onontbeerlijk voor het gezond opgroeien van deze leerlingen. Maar hoe kan zo'n ontmoeting eruit zien? Daarvoor nog even terug naar de school van de kerstborrel.

Een krachtig experiment

Eén van de leerkrachten trok de stoute schoenen aan. Hij nodigde ouders uit de onder- en bovenbouw uit voor een denkgesprek. Aan tafel verschenen uit de onderbouw twee ‘witte’ moeders en een vader, en uit de bovenbouw een hindoeïstische vader uit India en twee islamitische, Marokkaanse moeders. De leerkracht vroeg de ouders om te vertellen hoe zij thuis werkten aan het bevorderen van zelfstandigheid van hun kind.

Er werd veel gelachen. De kinderen uit het Indiase gezin hoefden nergens bij te helpen: “Opruimen kunnen ze hun hele leven nog,” zei de vader. Voor de beide Marokkaanse moeders was het klip en klaar dat kinderen helpen in de huishouding, ja ook de jongens. De Nederlandse ouders vonden het een puzzel hoe ze hun kind konden leren meer verantwoordelijkheid te nemen voor taken. Tot verbazing van de andere ouders overlegden zij met het kind zelf waar het graag bij wilde helpen.

Hoop voor kerst én daarna

Er was gesnuffeld aan elkaars wereld en later vertelde de leerkracht dat deze gesprekken vaste routine zouden worden op school. Want de ouders die samen in zo’n gesprek hadden gezeten, liepen elkaar niet meer anoniem voorbij op het schoolplein. Hij had goede hoop voor de naderende kerstborrel. En, eerlijk is eerlijk: zijn eigen beeld van de allochtone leerlingen in zijn klas was onbeschrijflijk veranderd, door dit inkijkje in de opvoedwaarden van hun ouders.

Meer ontdekken over het model van Hedegaard en haar onderzoek naar opgroeien in twee werelden? Klik [hier](#) voor het volledige artikel. Kies daarna ‘Full-text available’ en ‘View full text’.

Literatuur

Hedegaard, M. (2005). Strategies for dealing with conflicts in value positions between home and school: Influences on ethnic minority students’ development of motives and identity. *Culture & Psychology*, 11(2), 187–205. doi: 10.1177/1354067X05052351